

Indiának. A legjobb szakemberek nagyobb valószínűséggel csatlakoznak önállóságot ígérő és a kiválóságra összpontosító kezdeményezésekhez. Az intézményi függetlenség szintén elengedhetetlen, ha kiváló színvonalra törekszünk. Az intézményeknek nemcsak megfelelő ellenszolgáltatásokat és ösztönzőket kell ajánlaniuk, hanem az egyetemisták visszajelzési rendszerének kidolgozására és a kölcsönös felülvizsgálatra is szükség van, hogy mérni lehessen az oktatók teljesítményét. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a kari munkatársak tanulmányi és továbbképzési programjaira. Azzal a jó hírrel szolgálhatunk, hogy jelentős a száma azoknak a világ legjobb egyetemében végzett fiatalabb oktatóknak, akik el tudnák képzelni a jövőjüket egy indiai magánegyetemen, ha úgy éreznék, hogy megfelelő környezetbe kerülnek egy ilyen intézményben.

A harmadik szempont – kiemelkedő színvonalú egyetemek létrehozása esetében – a tanterv és az oktatási módszerek. Az intézményi önállóság segíti a kiváló oktatói kart, hogy újító jellegű tantervet és úttörő oktatási módszereket vezessen be. Az egyetemeknek olyan tantervet kell felmutatniuk, amely ösztönzi a több tudományágat felölelő megközelítést, valamint segít fejleszteni a kommunikációs készségeket, a kritikai szemléletet és a problémamegoldást. A tantervnek el kell távolodnia a gépies tanulástól egy olyan oktatási módszer felé, amely a vitát és az eszmecsere-t részesíti előnyben. Az értékelésen sem ártana változtatni: a szoros értelemben vett vizsgák helyett inkább tevékenység-központúnak és tapasztalati jellegűnek kellene lennie. S végül szükséges, hogy a technikának is egyre nagyobb teret biztosítsunk az oktatásban.

Néhány állam kormányának felhatalmazó jogszabályai segítettek lerázni a bürokrácia bilincseit, és szabad kezet adtak a magánegyetemeknek. Harijana példája jól szemlélteti ezt. A tizenhét magánegyetemmel rendelkező állam felhatalmazó jogszabályokat léptetett életbe, melyek elősegítették az önállóság gyakorlását. Az Ashoka Egyetem 2014-ben alakult Harijánában, és érdekes modellként szolgálhat India jövőendő egyetemei számára.

A világban arról beszélnek, hogy egymilliárd dollárba (280 milliárd forintba) is kerülhet egy új egyetem létrehozása (a Cornell új katari kampusza

750 millió dollárba – 214 milliárd forintba – került 2002-ben.) Az Ashoka-modell bebizonyította, hogy Indiában mindössze 120 millió dollárba (34 milliárd forintba) kerül egy magas színvonalú egyetem felépítése 4000 diák számára, és ha egy ilyen intézménynek megfelelő szintű irányítás, önállóság, oktatói kar és a tudományos felkészültség áll a rendelkezésére, akkor olyan minőségi oktatásra képes, amely a világ legjobb intézményeiben folyó munkához hasonlítható. Az éves tandíj 10 000 dollár (2 850 000 forint) körül van, ami nagyjából egy ötöde egy előkelő nyugati egyetem költségeinek. A gazdasági helyzet azt is megengedi, hogy jó eredményekkel rendelkező hallgatókat fogadjunk a világ más részéről, illetve ösztöndíjat adjunk azoknak, akik nem tudják kifizetni a teljes összeget. Egy ilyen intézménynek megvan a lehetősége, hogy rövid időn belül a világ legjobbjai közé emelkedjék.

Az utóbbi öt évben néhány őszinte jótékonyasági kezdeményezés indult ki magánemberektől a felsőoktatás irányában, ami Indiában jó előjelnek számít. Ez nemcsak a kínálati oldal teljesítőképességét fogja megnövelni, hanem egy olyan szellemi környezetet teremt, amely támogatni fogja az indiai felsőoktatásban dolgozókat és az ott folyó színvonalas tudományos életet. Ezeknek az intézményeknek meglesznek az eszközeik arra, hogy forradalmat indítsanak el az országban – egy olyan forradalmat, mely a világ oktatási központjává teheti Indiát. India olyan helyé válhat, ahová továbbtanulni vágyó fiatalok érkeznek majd a világ bármely pontjáról.

(India Today)

Zanny Minton Beddoes

Az egyiptomi arab tavasz szomorú utójátéka

Az elnyomás és Abdel Fatah esz-Szíszi tehetetlensége már a következő felkelést vetíti elő

Egyiptomban ők a *shabáb l-ahawe*, „kávéházi srácok”; Algériában a *hittiste*, vagyis „azok, akik a falat támasztják” elnevezést használ-

ják rájuk; Marokkóban a francia kifejezéssel, *diplômés chômeurs*-nek azaz „diplomás munkanélkülinek” hívják őket. Szerzte az arab világban egyre duzzad az elkezeredett fiatalok száma.

A legtöbb országban a fiatalok számának hirtelen megnövekedése gazdasági fellendüléshez vezet. Az arab diktátorok azonban fenyegetést látnak a fiatal nemzedékben – nem alaptalanul. A 2011-es felkelések élén is a fiatalok álltak, akik – képzetebbek a szüleiknél, az internet révén kapcsolatban állnak a nagyvilággal, sőt még a politika és a vallás hatalmát is megkérdőjelezzik. Ők döntötték meg a tunéziai, egyiptomi, líbiai és jemeni uralkodók hatalmát, sok más államban pedig nehéz napokat okoztak a királyoknak és az elnököknek.

Mára ezek az országok Tunézia kivételével vagy elindultak polgárháború lejtőjén, vagy pedig a forradalmak eredményeinek semmissé válását élték meg. Az arab fiatalok sorsa egyre rosszabbra fordul: nehezebb lett munkát találni, viszont könnyebb börtönbe jutni. Az előttük álló lehetőségeket rendszerint a szegénység, a kivándorlás, illetve egy kisebb részük számára a *dzsihád* jelenti.

Ebben a helyzetben folyamatosan növekszik az újabb robbanáshoz vezető feszültség. A demográfiai nyomás, a politikai zsarnokság és a gazdasági kontárkodás ártalmas keveréke sehol sem ad annyi aggodalomra okot, mint az Abdel Fatah esz-Szíszi uralma alatt álló Egyiptomban.

Küzdelem a fiatalok hada ellen

Amint folyóiratunk cikkajánlójában a fiatal arab nemzedékkel kapcsolatban megfogalmaztuk, a Közel-Kelet az a hely, ahol az emberek a leginkább sötétben látják a felnövekvő nemzedék sorsát a jelenlegihez képest. Az arab országok népessége rendkívüli gyorsasággal növekszik. Bár 2010-ben a 15–24 év közöttiek részaránya a 357 milliós összlakosság 20 százalékánál tetőzött, a fiatalok abszolút lélekszáma a 2010-ben mért 46 milliőről 58 millióra fog növekedni 2025-re.

Egyiptom, mint a legnagyobb arab állam központi szerepet játszik a régió jövője szempontjából. Ha felülkerekedik a válságon, a Közel-Keletre szebb napok várnak; ha elbukik, csak még tovább rosszabbodik a mai zűrzavaros helyzet. Esz-Szíszi

tábornok, aki egy 2013-as államcsíny során ragadta magához a hatalmat, jóval zsarnokibb módon gyakorolta ezt Hoszni Mubaraknál, akinek az arab tavasz jelentette a végnapjait; továbbá esz-Szíszi épp olyan tehetetlennek bizonyult, mint az általa megbuktatott iszlamista Muhammad Morszi, az ország első szabadon választott elnöke.

A rezsim a csőd szélén áll, és csak az Öböl-államok nagylelkű készpénzes tőkeinjekciói (illetve kisebb mértékben az amerikai katonai segítség) tartják életben. Egyiptomban még az olajdollárokból befolyó milliárdok ellenére is óriási a GDP közel 12 százalékát kitevő költségvetési, illetve a 7 százaléknyi folyófizetésiméreg-hiány. Esz-Szíszi minden nacionalista pózólása mellett kénytelen volt legendás barettsapkáját levéve kilincselni az IMF-nél egy közel 3300 milliárd forintot (12 milliárd dolláros) pénzügyi segélyért.

A munkanélküliség aránya a fiatalok körében jelenleg 40 százalék felett van. A hivatalok már így is tele vannak naplopó köztisztviselőkkel; Egyiptom előregedett, államilag irányított gazdaságában a magánszféra képtelen felszívni a munkaerőpiacra évenként belépő új dolgozók hatalmas tömegeit. Meglepő módon, a működésképtelen egyiptomi rendszerben nagyobb valószínűséggel lesznek állástalanok az egyetemi végzettséggel rendelkezők, mint a lakosság szinte írástudatlan rétege.

Egyiptom gazdaság bajai egyrészt a kormány hatáskörén kívül eső tényezőkől erednek. Az alacsony olajárakat minden arab ország megérzi, az energia-behozatalra szoruló országok is. A háború és a terrorizmus sem teszik vonzóvá a turisták számára a Közel-Keletet. Sokat nyomnak a latban a múlt tévedései is, hogy csak az arab szocializmus örökségét és a hadsereg kiterjedt üzleti érdekeltségét említsük.

Esz-Szíszi azonban még tovább rontott a dolgozó állásán. Ragaszkodik az egyiptomi font megvédéséhez, hogy elkerülje a gerjedő inflációt és az éhséglázadásokat. Abban a hitben él, hogy a belföldi pénznem megtámogatásával szabályozhatja a nagyrészt külföldről behozott élelmiszerek árát. A beavatkozás azonban nem tudta megakadályozni a dolláralapú feketepiac felvirágzását (az egyiptomi font körülbelül kétharmadára értékelődött le), viszont már termékhányt

idézett elő az importált gépek és pótalkatrészek esetében. Ez eleve gerjeszti az inflációt (mely jelenleg 14 százalék és tovább emelkedik), károkat okoz az iparnak és elijeszti a befektetőket.

Egyiptom, mely a világereskedelem egyik ütőerének számító Szezei-csatorna két oldalán terül el, elég kedvező helyen van ahhoz, hogy élvezze ennek előnyeit. Mégis a Világbank „üzleti környezet minőségét” mutató rangsorának (ease-of-doing-business index) alsó felében szerénykedik. Esz-Szíszi ahelyett, hogy a bürokrácia csökkentésével segítené népét tehetsége érvényre juttatásában, inkább grandiózus projektekre pocsékolja az adófizetők pénzét. Kiszélesítette a Szezei-csatornát, mégis csökkentek az állami bevételek. Dugába dőltek egy új, Dubaihoz hasonló város tervei is. Tiltakozásokat váltott ki egy Egyiptomot Szaúd-Arábiával összekötő híd elképzelése, miután esz-Szíszi megígérte, hogy visszaszolgáltatót két, már régóta egyiptomi ellenőrzés alatt álló szaúdi szigetet.

Szemmel láthatólag még az esz-Szíszit támogató arab pénzemberek is kezdik elveszíteni a türelmüket. Az Egyesült Arab Emírségekből érkezett tanácsadók visszatértek hazájukba, belekeseredve a megcsontosodott bürokráciába és a megkérdőjelezhető intelligenciájú vezetésbe, mely úgy vélekedik, hogy Egyiptom semmiféle tanácsra nem szorul a felkapaszkodott Öböl-államocskáktól – vagyis azoktól a nyamvadt kis „fél-államoktól”, amelyek „dugig vannak pénz-zel”, hangzott el esz-Szíszi és tanácsadói szájából egy kiszivárogtatott hangfelvétel szerint.

Inkább az ismert rossz

Egyiptom olyan stratégiai fontossággal bír, hogy a világnak nemigen marad más választása, mint hogy tárgyaljon esz-Szíszivel. A Nyugatnak azonban a rugalmasság, a meggyőzés és kényszerítés vegyes módszereivel kellene őt kezelnie. Le kellene állítani az Egyiptomba irányuló drága fegyverek eladását: az országnak egyrészt nincs szüksége drága fegyverekre, másrészt nem is engedheti meg magának, legyen szó akár amerikai F-16-os vadászgépekről vagy francia Mistral helikopterhordozó anyahajókról. Szigorú feltételeket kell szabni minden

gazdasági segítségnek: elengedhetetlen lenne a lebegő, azaz rugalmas árfolyamrendszer engedélyezése, a közigazgatás karcsúsítása, valamint a költséges és korrupciótól hemzsegő állami támogatási rendszerek fokozatos leépítése. A legszegényebb rétegeket időben és közvetlen kifizetések útján kell megsegíteni.

Mindezt a fokozatosság elve alapján kellene végrehajtani. Egyiptom túl gyenge lábakon áll, a Közel-Keleten uralkodó viszonyok pedig túlságosan kiszámíthatatlanok egy nagyobb mértékű beavatkozás szempontjából. Az egyiptomi államgépezet igencsak tiltakozna ilyen mélyreható változtatások ellen. Mindenesetre, ha egyértelmű irányokat szabnánk a reformoknak, ez segítené a bizalom helyreállítását az egyiptomi gazdasággal szemben. Az Öböl-államoknak ragaszkodnia kellene ezekhez a változtatásokhoz – és tartogatniuk még néhány ütőkártyát arra az esetre, ha esz-Szíszi ellenállna.

Egyelőre nem sok szó esik egy következő felkelésről, vagy éppen államcsínyről, melynek segítségével megszabadulhatnának esz-Szíszitől. A 2011-es meglepetés után a titkosrendőrség még éberebben igyekszik a másként gondolkodók nyomára jutni és ártalmatlanná tenni őket. A demográfiai, gazdasági és társadalmi nyomás azonban feltartóztathatatlan nő az országon belül. Esz-Szíszi képtelen hosszú távon stabilitást biztosítani; politikai nyitásra van szükség Egyiptomban. Jó kiindulópont lehetne esz-Szíszi számára, ha bejelentené, hogy a 2018-as elnökválasztáson már nem óhajtja megmérgettni magát.

(The Economist)

Zadie Smith

Kerítések: Napló a brexit idejéből

Mikor hosszú távollét után újból London északi részén – gyermekkorom színhelyén – jártam, elhaladtam a helyi általános iskola mellett, és észrevettem, hogy valami megváltozott. Legrégőbbi barátaim közül sokan itt diákoskodtak, és nemrégiben – mikor egyik családtagom